

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

PER LES TERRES DE PONENT

Etapa 4: CASTELLDANS – MAS DE MELONS ASPA – RIU DE SET – ALFÈS

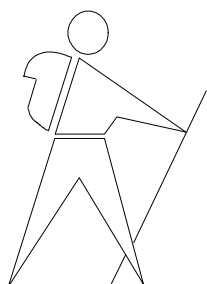
7 de maig de 2017

HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova i la Geltrú.	7 h
Castelldans. Esmorzar.	8 h 15 min
Inici de l'etapa.	8 h 45 min
Mas de Melons. Reagrupament.	10 h 05 min
	10 h 15 min
Aspa. Reagrupament.	11 h 20 min
	11 h 35 min
Riu de Set. Reagrupament.	12 h 35 min
	12 h 45 min
Carretera C-12. Final de l'etapa.	13 h 25 min
Sortida cap a Alfès.	13 h 35 min
Alfès. Dinar.	13 h 45 min
Sortida cap a Vilanova.	16 h 30 min
Vilanova i la Geltrú.	18 h 15 min

Notes.-

- ** Esmorzarem al restaurant ca l'Espardenyer de Castelldans. Dinarem al Casal d'Alfès.
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre **pot modificar aquesta previsió** d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (Condicions meteorològiques, retards o avançaments imprevistos, etc).
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecteu els reagrupaments i **mantingueu sempre contacte visual** amb els que us segueixen; si cal espereu-vos. Intenteu seguir els horaris previstos, és a dir, no correu ni aneu massa lents! **(Penseu que aneu en grup).**
- ** **Atenció:** Per a qualsevol comunicació amb la Secció el dissabte abans de l'excursió o el mateix diumenge (mitja hora abans de la sortida) **utilitzeu només** el telèfon **609862417 (Manel Vidal).**
- ** El vocal coordinador d'aquesta sortida és l'**Isidre Poch (692620181).** En tot moment cal respectar les seves indicacions.

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

PER LES TERRES DE PONENT

Etapa 4: CASTELLDANS – MAS DE MELONS **ASPA – RIU DE SET – ALFÈS**

7 de maig de 2017

DESCRIPCIÓ DE L'ETAPA

Poc després de sortir de Castelldans, seguint la vall de Matxerri, podrem veure les restes dels herbasars de Castelldans que són un conjunt de tres tolls d'origen semi-natural i d'inundació temporal, que formaven una zona de mulladiu de gairebé 3 hectàrees. Continuarem pel camí d'en Baluard que s'enfila pel tossal del Tancat Vell i que ens portarà fins al Mas de Melons on també hi ha una petita bassa natural. Tot seguit baixarem per la vall de Melons i en un punt determinat saltarem pels Plans per tal de passar a la vall del riu de Set, afluent del Segre.

Seguint el riu de Set arribarem al peu del turó on s'assenta el poble d'Aspa amb el seu notable castell – palau. Després de visitar el poble continuarem per un senderol que segueix pel costat del riu aigües avall. Més endavant veurem, a l'altra banda del riu, els abrics on hi ha les pintures rupestres d'Alfès.

L'última part del recorregut la farem per un senderol molt herbós que segueix pel costat mateix de la llera del riu de Set. Acabarem l'etapa en una cruïlla de la carretera C-12, prop d'Alfès; allà, l'autocar ens recollirà i ens portarà fins a Alfès on dinarem.

NOTA. La primera part del recorregut, de Castelldans a Aspa, **no està senyalitzada amb les marques del GR**; cal doncs, seguir la descripció perquè trobarem algunes bifurcacions en les quals no està clar per on seguir. A la segona part, d'Aspa a Alfès, en general sí que hi ha marques del GR-3 però en algun punt problemàtic tampoc hi són.

Horari		Distància (km)
Parcial	Total	
0:00	0:00	0,000

Comencem l'etapa d'avui situats al principi del passeig arbrat de Francesc Moragas, a tocar de la plaça de Catalunya (348 m); a partir d'aquest punt hem d'anar per l'avinguda de les Garrigues per on va la carretera C-233 en direcció a Cervià de les Garrigues. Deixem el carrer Mallara a la dreta

0:03 0:03 0,210

En arribar al final del poble hem d'anar cap a la dreta vorejant l'última casa (344 m). Uns metres més endavant hem de girar cap a l'esquerra per tal de seguir un camí que va paral·lel a la carretera pel peu de la serra de Cantaperdius.

0:02 0:05 0,335

Passem pel costat de la nau del corral del Xoll i deixem un trencall a la dreta (344 m). Deixem més naus i trencalls laterals; seguim pel camí.

0:04 0:09 0,660

Deixem l'entrada a una granja a la dreta i un camí que va cap a la carretera a l'esquerra (340 m); poc després passem a frec de la bassa de purins de la granja. Més endavant baixem lleugerament.

0:05 0:14 1,040

Desemboquem a la carretera secundària que va cap a Aspa procedent de la C-233, que és a tocar; hem de seguir aquesta carretera secundària cap a la dreta (328 m).

0:03 0:17 1,270

Arribem en una cruïlla; en aquest punt hem de deixar la carretera i seguir el camí que surt cap a la dreta (324 m). A l'esquerra hi ha un plafó informatiu que ens diu que estem a la vall de Matxerri.

A l'esquerra del camí podem veure-hi les restes del herbassars de Castellldans, un conjunt de 3 tolls, d'origen semi-natural i d'inundació temporal, que formaven una zona de mulladius de gairebé 3 hectàrees.

0:05 0:22

Passem pel costat d'un plafó informatiu dels herbassars de Castellldans.

0:03 0:25 1,835

Per la dreta se'ns uneix un camí (317 m); seguim endavant pel camí de Matxerri pel costat del fondal ple de tamarius.

0:03 0:28 2,080

A la dreta deixem un trencall poc definit (316 m); a l'enforcall hi ha un pal de senyalització que ens diu que estem a la finca Mas de Melons. Fem un gir cap a la dreta.

Ara, a l'esquerra, hi tenim camps de cereals i al cim del petit turó ermotat de la dreta podem veure-hi una fita (vèrtex geodèsic?).

0:06 0:34 2,605

Deixem un trencall poc marcat que puja cap a la dreta (309 m). Davant nostre, cap al final de la vall, s'hi estén la plana del Segrià.

0:02 0:36 2,780

Atenció. Hem de deixar el camí de Matxerri i anar cap a l'esquerra per tal de travessar la vall seguint el camí d'en Baluard (305 m); a l'enforcall hi ha un petit pal.

0:03 0:39 3,010

Passem a frec de la cabana d'en Baluard que serveix de refugi a algunes aus (310 m). Pugem lleugerament per entremig de camps

0:03 0:42 3,251

Arribem al capdamunt de la pujada (321 m); voregem un característic turó que ens queda a la dreta. Planegem i tornem a pujar.

0:04 0:46 3,470

Enllacem amb un camí transversal (331 m); l'hem de seguir cap a la dreta, planegem. Ara la vall de Matxerri ens queda a la dreta.

0:01 0:47 3,535

Deixem un trencall a l'esquerra (331 m); continuem pel camí que ara s'ha eixamplat notablement.

0:05 0:52 3,950

Per la dreta se'ns separa un camí (329 m); a l'enforcall hi ha un pal de senyalització i a l'esquerra un pal petit.

0:02 0:54 4,115

Atenció. Hem de deixar el camí i anar cap a l'esquerra en direcció al mas de Melons tal com indica el pal de senyalització que hi ha a l'enforcall (323 m).

A la dreta queda una petita zona que pel tipus de vegetació deu mantenir aigua soterrada; entremig hi ha un abeurador per a petits animals. Pugem lleugerament.

0:05 0:59 4,670

A l'esquerra del camí trobem un petit plafó amb una explicació sobre els guarets (328 m). Una mica

elevada i separada cap a l'esquerra podem veure-hi la cabana del Tancat Vell.

Més endavant, a la dreta, tenim una gran panoràmica.

0:05 1:04 4,840

Atenció. Arribem en una bifurcació camí (332 m); hem d'anar cap a l'esquerra per anar a passar a frec d'un pal indicador que ens queda a l'esquerra; ací deixem un trencall a la dreta que va a unir-se amb la branca de la dreta de la bifurcació.

Pocs metres més endavant trobem una nova bifurcació; ara hem de rebutjar la branca poc fressada de l'esquerra i seguir per la de la dreta per anar a desembocar al camí que ve de la cabana del Tancat Vell el qual seguirem cap a la dreta; a l'enforcall hi ha un petit pal de senyalització.

0:02 1:06 4,995

Arribem en una cruïlla amb un petit pal de senyalització a l'enforcall (331 m); hem d'anar cap a l'esquerra. Baixem lleugerament per entremig de camps; a la dreta tenim una gran panoràmica amb el turó de la seu de Lleida al seu bell mig.

0:04 1:10 5,295

Per l'esquerra se'ns uneix un camí (326 m); a l'enforcall hi ha un pal indicador. Immediatament travessem la carretera secundària que va de Castellldans a Aspa i deixem un trencall a l'esquerra.

Enfilem un llarg i recte camí vorejat d'ametllers; és el camí del mas de Melons.

0:07 1:17 5,900

Travessem una cruïlla (321 m); a l'enforcall hi ha un petit pal de senyalització. Seguim en la direcció que portàvem; uns metres més endavant deixem a la dreta un camí que puja vers l'era de Melons.

Anem pel costat del fondal de la vall de Melons en direcció al mas del mateix nom.

0:03 1:20 6,090

Per la dreta se'ns uneix un camí que baixa de l'era (318 m).

0:02

1:22

6,200

Reagrupament

Arribem en una bifurcació amb un pal de senyalització (316 m). La branca de la dreta va vers el mas de Melons; nosaltres hem de seguir per la de l'esquerra que baixa.

Atenció. Quan el camí finalitza un marcat revolt cap a l'esquerra hem de deixar-lo i baixar cap a la dreta **camp a través** per anar a enllaçar amb el camí que veiem més avall.

0:07

1:29

6,495

Desemboquem al camí que va pel fons de la vall de Melons (286 m); l'hem de seguir cap a la dreta. Una mica més endavant deixem un trencall a l'esquerra.

Al vessant dret de la vall podem veure-hi grans blocs de roca que s'han després de la paret. A l'esquerra, al llit de la vall, hi ha petits camps.

0:13

1:42

7,565

Deixem un trencall a l'esquerra que va cap a una cabana (269 m); a l'enforcall hi ha un pal de senyalització. Seguim endavant ara pel costat del marge que tenim a la dreta.

A l'altra banda del fondal, una mica enlairada, podem veure-hi una de les típiques cabanes de la zona. A partir d'ara també anirem trobant les noves instal·lacions de regadiu que hi ha per aquestes terres.

0:08

1:50

8,230

Per la dreta se'ns uneix un camí que baixa (258 m).

0:01

1:51

8,305

Atenció. Hem de deixar el camí de la vall de Melons per anar cap a l'esquerra (256 m); travessem el fondal i pugem.

0:07

1:58

8,800

Arribem al capdamunt de la pujada i enllacem amb un camí transversal; l'hem de seguir cap a la dreta.

0:03

2:01

9,005

Per l'esquerra se'ns uneix un camí (280 m); en aquest punt hi ha una remoguda de terres deguda a la instal·lació de les canonades del sistema de regadiu.

0:04

2:05

9,265

A la dreta queda una altra esplanació i més endavant, per aquesta banda, se'ns uneix un camí (270 m). A l'esquerra tenim la fondalada de la vall del riu de Set.

0:01

2:06

9,375

Deixem un trencall a la dreta i comencem a baixar amb fort pendent (267 m).

0:02 2:08 9,495

Després de fer un doble revolt esquerra – dreta per l'esquerra se'ns uneix un camí (250 m). Seguim baixant.

0:01 2:09 9,585

Arribem al capdavall de la baixada i enllacem amb un camí transversal (239 m); l'hem de seguir cap a la dreta.

0:02 2:11 9,715

Desemboquem a la carretera secundària que ve de Castellldans i va cap a Aspa i Alfès (239 m); l'hem de seguir cap a l'esquerra. Ens situem paral·lels al riu de Set.

0:06 2:17 10,235

Deixem un camí que baixa cap als camps que hi ha al costat del riu (229 m); deixem més trencalls a l'esquerra.

0:04 2:21 10,555

Arribem en una cruïlla de carreteres al costat del pont que travessa el riu de Set (228 m). La branca de la dreta ve d'Artesa de Segre i la que segueix endavant, pel costat del riu, va cap a Alfès; nosaltres hem de seguir cap a l'esquerra, per tal de travessar el pont i anar cap a Aspa.

Passat el pont, la carretera gira cap a l'esquerra i comença a pujar.

0:03 2:24 10,720

Hem de deixar la carretera i anar cap a la dreta per un camí cimentat (231 m); a la dreta del camí hi tenim una barana de fusta.

0:03 2:27 10,865

Arribem en un mirador sobre el riu (251 m); en aquest punt hem de deixar el camí que seguíem i anar cap a l'esquerra tot fent un gir de gairebé 180°.

0:01

2:28

10,920

Reagrupament

Arribem a la plaça de Sant Julià on hi ha l'església parroquial del poble (256 m). Per davant de l'església, cap a la dreta, surt el carrer Major que va vers el castell – palau d'Aspa; nosaltres, però, hem d'anar cap a l'esquerra per entrar a la plaça de la Vila.

Continuem pel carrer dels Comellars que va cap a la dreta pel darrera de l'església; baixem.

Mes endavant passem per sota de l'imponent edifici, una mica malmès, del castell – palau d'Aspa.

0:05

2:33

11,240

Desemboquem a la carretera secundària que va cap a Alfès (228 m); l'hem de seguir cap a l'esquerra.

Atenció. Uns metres més endavant hem de deixar la carretera per entrar en una petita esplanada que hi ha a la dreta i baixar per un camí que de moment va pel costat de la carretera a frec d'un mur. Quan el camí gira cap a la dreta hem de deixar-lo i enfilar-nos per un senderol que va paral·lel a la carretera, just pel costat de la seva barrera d'seguretat.

0:03

2:36

11,410

El senderol se separa de la carretera anant cap a la dreta i deixant una gran roca a l'esquerra (238 m). Baixem i pugem.

Més endavant ens situem al costat del riu de Set que veiem a la nostra dreta a un nivell inferior.

Anem pel costat d'un marge que tenim a l'esquerra.

0:11

2:47

12,245

Baix, al costat del riu, hi ha una edificació que ha col·locat la seva antena de TV en un penyal al costat del senderol (230 m). A l'esquerra, ara hi tenim bancals.

0:02

2:49

12,350

El senderol gira cap a la dreta tot deixant un trencall que s'enfila cap a l'esquerra (225 m); uns metres més endavant aquest trencall se'ns uneix.

Passem per damunt d'un cingle; a baix, al costat del riu, hi ha edificacions.

0:05 2:54 12,730

Girem cap a l'esquerra i deixem un senderol que s'enfila cap a l'esquerra (228 m). Més endavant fent un marcat revolt cap a la dreta i en tronar una bifurcació agafem la branca que puja cap a l'esquerra.

0:02 2:56 12,835

Desemboquem en un camí (228 m); l'hem de seguir cap a l'esquerra pujant. El camí fa un gir cap a l'esquerra i segueix pujant, ara amb el sòl cimentat durant uns metres, pel costat d'una barrera de seguretat.

0:05 3:01 13,080

Desemboquem en una pista transversal (244 m); l'hem de seguir cap a la dreta. A la dreta queda una petita edificació.

0:05 3:06 13,490

Atenció. Hem de deixar la pista i seguir per un camí que baixa cap a la dreta amb el sòl cimentat durant uns metres (241 m).

0:03 3:09 13,710

Deixem un trencall que baixa cap a la dreta (221 m); nosaltres seguim endavant planejant.

0:02 3:11 13,840

Atenció. Quan el camí amb el sòl cimentat baixa cap a la dreta nosaltres l'hem de deixar per tal de seguir un senderol que surt planejant cap endavant (217 m).

0:06 3:17 14,200

Enllacem amb un senderol transversal (220 m); l'hem de seguir cap a la dreta baixant amb fort pendent per una mena de reguerot. En finalitzar la baixada planejem propers al riu; a l'altra banda, a l'abric d'una balma, hi ha les pintures rupestres d'Alfès.

0:05 3:22 14,500

El senderol fa un gir cap a la dreta (205 m) i baixa amb fort pendent vers un camp situat al costat del riu. El senderol després de travessar el camp passa el riu de Set a gual.

0:02 3:24 14,580 **Reagrupament**

Desemboquem en un camí transversal (200 m); hem de seguir-lo cap a l'esquerra. Pugem lleugerament.

0:06 3:30 15,020

Deixem un trencall a l'esquerra que baixa i una mica més endavant hem de deixar el camí per tal de seguir per un senderol que va cap a l'esquerra (212 m). Baixem i pugem.

0:03 3:33 15,205

El senderol bifurca (213 m); seguim per la branca de l'esquerra. Cap a l'esquerra, enlairat, hi veiem el poble d'Alfès.

0:03 3:36 15,355

Atenció. Hem deixar el senderol i baixar camp a través cap a l'esquerra en direcció a una resclosa que es veu al llit del riu (211 m).

0:04 3:40 15,485

En arribar a la resclosa hem seguir tot anant pel damunt dels seus grans blocs de pedra (192 m).

Al final de la resclosa continuem pel costat d'un canal que tenim a l'esquerra; el llit del riu el tenim a la dreta a un nivell inferior. Més endavant baixem cap al costat del llit del riu; en aquest tram el senderol gairebé queda amagat per la gran quantitat d'herbes que hi ha; **vigileu on poseu els peus.**

0:04 3:44 15,755

Passem a frec d'un mur (190 m); seguim envoltats d'herbes.

0:02 3:46 15,845

Travessem un desguàs cimentat (189 m). A l'esquerra tornem a tenir un mur.

Baixem i ens situem al costat mateix del llit del riu.

0:06 3:52 16,170

Travessem el riu per una passera (184 m). Més endavant passem a frec d'unes grans pedres.

El senderol segueix pel límit d'un camp.

0:08 4:00 16,735

Troblem un plafó de l'Espai protegit Mas de Melons – Alfés (181 m); en aquest punt, al llit del riu, hi ha una resclosa. A partir d'ací tornem a tenir camí!

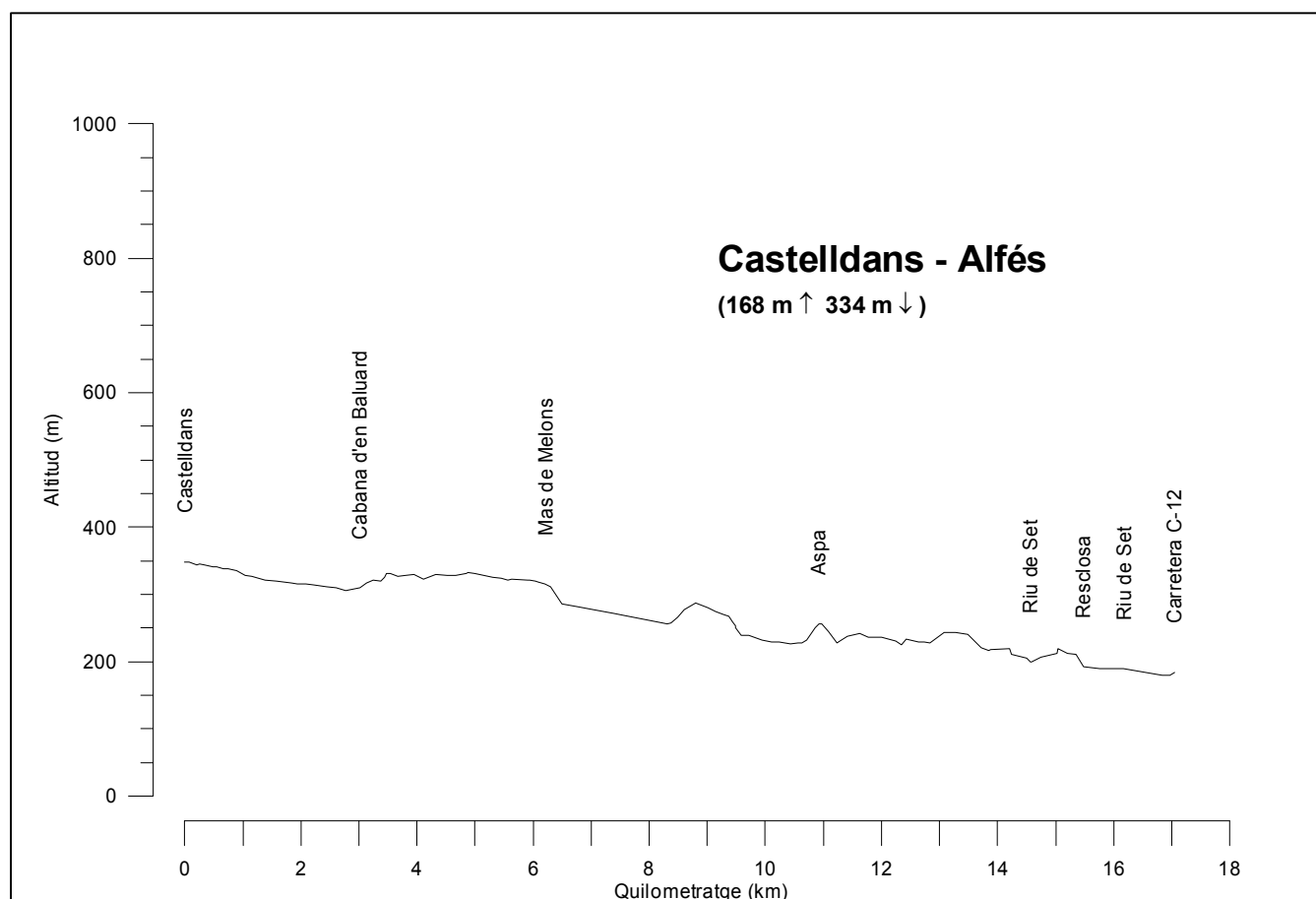
0:04 4:04 16,975

Troblem una bifurcació (180 m); hem de seguir la branca de la dreta que puja separant-se del riu.

0:01 4:05 17,040

Arribem en una cruïlla de camins al costat de la carretera C-12 (184 m); en aquest punt finalitzem l'etapa.

Equip de preparació (19/04/2017): Josep Olivella, Agustí Poch, Isidre Poch

Herbassars de Castellldans

Els herbassars de Castellldans eren un conjunt de 3 tolls, d'origen semi-natural i d'inundació temporal, que formaven una zona de mulladius de gairebé 3 hectàrees. Actualment, diverses actuacions realitzades a la zona (rebliments i esplanacions amb terres, obertura de rases, etc.) han provocat la destrucció de la major part de la zona humida. Restava només la bassa de l'extrem oest. Aquests herbassars es localitzen al terme de Castellldans, a 300 metres de la cruïlla del camí de Matxerri amb la pista de Castellldans a Aspa.

L'espai estava cobert en la seva pràctica totalitat pel canyís (*Phragmites australis*), i per bogues (*Typha sp.*) en menor quantitat. De forma aïllada hi havia peus de tamariu (*Tamarix sp.*) i pollancres (*Populus nigra*). Actualment aquestes comunitats i espècies apareixen només, com ja s'ha comentat, al sector més occidental.

Pel que fa als ocells aquàtics, hi apareix la gallineta (*Gallinula chloropus*) i la fotja (*Fulica atra*), entre altres espècies. S'hi havia constatat també nidificació de balquer (*Acrocephalus arundinaceus*). La fauna amfíbia era abundant gràcies a la inexistència de peixos, però podria haver-se vist molt afectada negativament per les actuacions realitzades, que han malmès l'espai.

Aquesta zona humida ha sofert diversos rebliments i moviments de terres i s'ha vist afectada per l'obertura de rases al sector sud, potser relacionades amb el pas d'alguna conducció hidràulica. Aquestes rases han modificat la hidrodinàmica de la zona i semblen haver afavorit la contaminació de les aigües, pel vessament d'una canonada anteriorment soterrada. Més de la meitat de la zona humida ha estat pràcticament destruïda. S'ha realitzat l'enjardinament (per plantació d'espècies arbòries) d'un petit sector situat al límit sud de l'única bassa actualment existent.

Els herbassars de Castellldans formen part de l'espai de la Xarxa Natura 2000 ES0000021 "Secans de Mas de Melons - Alfès.

Mas de Melons

La zona humida Mas de Melons, de 0,42 Ha, està formada per una petita bassa natural que arriba a assecar-se els mesos més eixuts. Contrasta notablement amb el paisatge estèpic de l'entorn, molt àrid. La bassa s'utilitza per a finalitats agràries, bàsicament com a abeurador de bestiar, i recull les aigües d'una conca molt reduïda.

A la bassa s'hi ha format un petit canyissar, envoltat de grans exemplars de *Retama sphaerocarpa*, constituint una mena de bosquina baixa. Als marges creixen matollars halonitròfils de siscall (*Salsola vermiculata*) i salat blanc (*Atriplex halimus*) i brolles calcícoles de romaní. Pel que fa als hàbitats d'interès comunitari, a la zona apareix l'hàbitat 1430 *Matollars halonitròfils* (*Pegano-Salsoletea*). Pel que fa a la fauna, la bassa és d'interès per a les poblacions d'amfibis i com a punt d'abeurament de la fauna salvatge.

Aquesta zona humida està inclosa dins l'espai del PEIN *Mas de Melons* i dins l'espai de la xarxa Natura 2000 ES0000021 *Secans de Mas de Melons-Alfès*. També està declarada Reserva Natural Parcial *el Mas de Melons*, per protegir els ocells estèpics sisó, ganga, xurra, torlit i esparver cendrós

Aspa

Aquest municipi del Segrià limita amb els termes segrianencs d'Artesa de Lleida i Lleida (N) i d'Alfès (W), i amb els garriguencs del Cogul (S) i Castellldans (E). Es troba a l'extrem de llevant de la comarca, en contacte amb les Garrigues, a la vall del riu de Set, que travessa el territori en direcció SE-NW, i en un paisatge ja propi de la plataforma garriguenca. En el sector més septentrional del municipi s'ajunten les aigües de la coma o vall de Madrona amb les del riu de Set; mentre que les de la riera de Vall de Melons ho fan a prop del mateix poble d'Aspa.

El poble d'Aspa es troba aturonat a 256 m d'altitud, dominant la riba esquerra del riu de Set. El nucli antic és presidit per l'església parroquial de Sant Julià, molt reformada al segle XVIII amb una magnífica façana barroca i un elegant cimbori, i el palau episcopal, després casa rectoral.

Els bisbes de Lleida tingueren una especial predilecció per aquesta població i manaren d'edificar el castell-palau d'Aspa, on residiren sovint fins al segle XIX. El palau ja s'esmenta en un document del 1215 del Llibre verd de la catedral i sofrí reformes i modificacions en distintes èpoques.

L'edifici del palau episcopal fou bastit amb carreus de pedra picada, desbastats per les vores, a l'estil de les construccions romanes. Tenia grans portals adovellats i es destaquen la gran galeria d'època gòtica amb vistes sobre la vall del riu de Set, el pati interior empedrat amb un antic pou i una capella d'arcades ogivals (molt destruïda el 1936) que contingué el magnífic retaule de fusta de Sant Julià, obra de Jaume Ferrer (II) conservada al Museu Diocesà de Lleida (1444-60). Al palau hi havia un bon arxiu i una nodrida biblioteca.

Riu de Set

Riu de Set és un riu afluent del Segre per l'esquerra. Neix a uns 950 m d'altitud, al vessant septentrional de la serra la Llena, entre els cims de la Tossa i de l'Abella, vora l'ermita de Sant Miquel de la Tosca. Cursa pels termes de la Pobla de Cérvoles, el Vilosell, Cervià de les Garrigues, el despoblat de les Besses, Albi, Albagés, el Cogul, Aspa, Alfès, Sunyer, Montoliu de Lleida i Sudanell, on s'uneix al seu col·lector.

Els seus principals afluents són la riera de l'Albi o riuet dels Gorgs, la vall Xeca i la vall de Melons per la dreta, i, els barrancs de les Coves, de les Garrigues, la vall de Colom, la riera de la Sisquella i la vall de Rec per l'esquerra. La seva direcció general és sud-est nord-oest, i el seu recorregut és d'uns 45 km.

Alfès

El municipi d'Alfès s'estén al sector SE de la comarca del Segrià en un paisatge plenament garri-guenc. Limita amb els municipis d'Aspa (E), Lleida (E i N), Albatàrrec (NW), Montoliu de Lleida i Sunyer (W) i Alcanó (SW), i encara, per un punt al SW, amb el de Sarroca de Lleida. Per l'extrem SE confronta amb el Cogul, pertanyent a les Garrigues.

La plataforma que configura aquest terme és accidentada per diversos tossals, com el Tossal Gros (331 m), al S del poble d'Alfès, o els que s'aixequen a banda i banda del riu de Set, entre els quals hi ha el tossal del Senyor, en el límit NW amb Sunyer. El riu esmentat travessa el territori per la part central en direcció SE-NW, i altres cursos, com la vall de Secà o el barranc de lo Tabac de Vinfaro o la vall de la Coma, segueixen la mateixa direcció.

El poble d'Alfès es troba a 236 m d'altitud, en un turó que domina la riba esquerra del riu de Set. El nucli antic, abans fortalesa, és anomenat encara la Vileta i manté la configuració de vila closa; resta un portal adovellat al costat de l'església romànica, obert als murs que tancaven el recinte fortificat. Des del conjunt de l'antiga vila-castell es veu una àmplia panoràmica, amb la Suda de Lleida (ciutat que dista 12 km) al fons. Resten murs medievals en algunes cases de la Vileta, entre les quals es destaca l'anomenada Casa de les Doctores, de pedra, amb un notable balcó renaixentista.

L'església parroquial de Sant Pere és un interessant edifici romànic de tres naus, amb absis semicircular decorat amb mènsules bellament esculpides, d'inspiració tolosana (transició del romànic al gòtic) i portal amb arquivoltes al mur lateral (el campanar, de torre quadrada, és posterior). Sembla que l'altar major de fusta (destruït el 1936), plateresc, procedia de la Seu Vella de Lleida, i era presidit per una bella imatge de Santa Maria. També hi havia un retaule gòtic de Sant Salvador, de l'escola lleidatana.

L'edifici fou destruït quasi completament durant la guerra civil de 1936-39 i va romandre en condicions lamentables fins la seva restauració, entre els anys 1988 i 1992. Es conserva part d'una antiga creu de terme gòtica. A mitjan de la dècada de 1970, en l'indret que ocupaven les antigues escoles, s'edificà el nou ajuntament.

En el municipi d'Alfès, com en molts d'altres d'aquesta zona del Segrià, s'han documentat jaciments arqueològics que van des de la prehistòria fins a l'època de la dominació romana. L'any 1972 es descobrí a la riba dreta del riu de Set i a uns 30 m de les fites que separen els termes d'Aspa i d'Alfès (a 2 km de la primera població i a 3 km de la segona), una balma de petites dimensions formada per roca sorrenca amb pintures rupestres que hom data en el Mesolític.

L'Aeròdrom d'Alfès, situat a quatre kilòmetres al nord del municipi que li dóna nom i a vuit al sud de

Lleida, fou inaugurat el 1929 després que el Reial Aeri Club de Lleida abandonés les seves instal·lacions del barri lleidatà dels Magraners. Durant la Guerra Civil fou utilitzat com a pont entre els camps d'aviació de Barcelona i Sarinyena, on s'establia la base principal de l'aviació republicana al Front d'Aragó. Després de l'ocupació franquista l'abril de 1938, el camp d'aviació va estar inactiu fins al gener de 1939, quan va ser emprat per l'aviació legionària italiana.

Durant les dècades posteriors el seu ús fou sempre esporàdic i limitat a l'aviació esportiva i de lleure. Durant la dictadura franquista s'estudià la seva reconversió a aeroport comercial, però els plans foren finalment descartats.

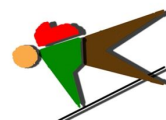
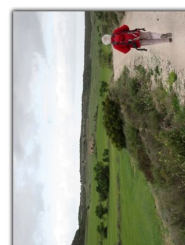
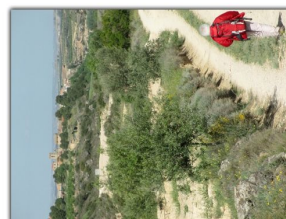
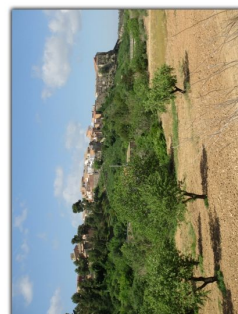
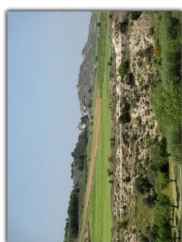
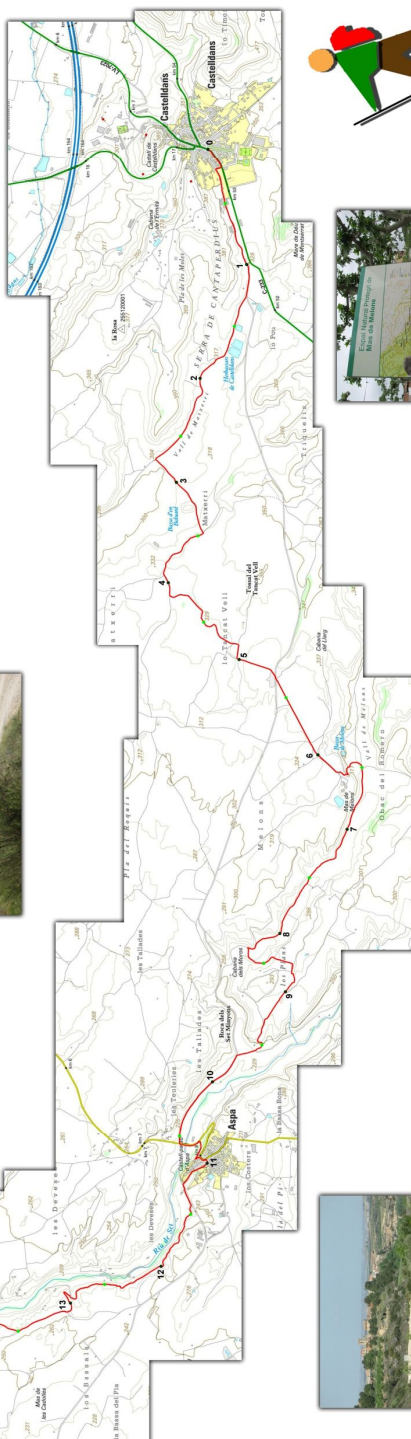
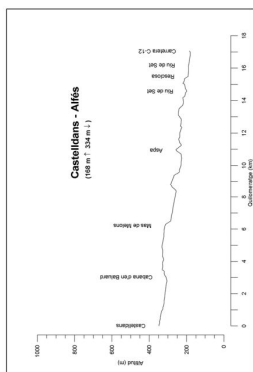
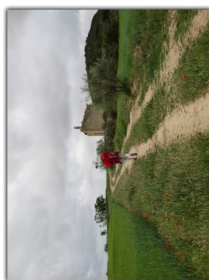
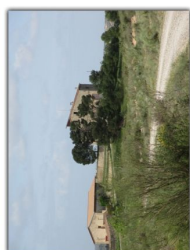
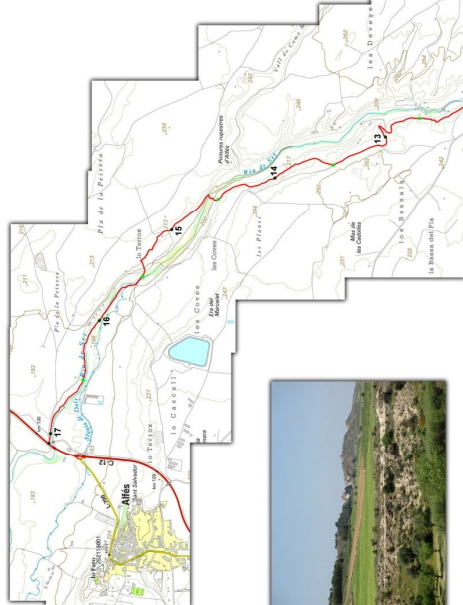
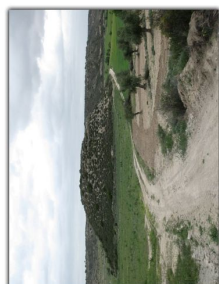
Es conserven en bon estat diferents restes patrimonials: el polvorí, les trinxeres, els refugis antiaeris, els barracots i l'hangar, que es poden visitar a través d'un recorregut senyalitzat. A través d'aquest itinerari es pot descobrir com era un camp d'aviació de l'Exèrcit Popular de la República, i el que va representar en el desenvolupament de les accions militars a Catalunya i Aragó

L'aeròdrom fou construït en una zona agrícola amb plantacions de cereals. Amb el temps i a causa que la presència de les instal·lacions impedia l'activitat agrícola, es generà de forma natural una timoneda que per les seves característiques biològiques és única a Catalunya, la Timoneda d'Alfès. Es creia que en aquest ecosistema es trobava l'única presència d'aloses becudes del país, tot i que des de 2006 es considera extinta. També s'hi poden trobar exemplars d'altres espècies aviàries com la trenca, l'esperver cendrós o el xoriguer comú.

BIBLIOGRAFIA

- ** Institut cartogràfic de Catalunya
<http://www.icc.cat/>
- ** Enciclopèdia Catalana
<http://www.enciclopedia.cat/>
- ** Ajuntament d'Aspa
<http://aspa.ddl.net/>

Agustí Poch, maig de 2017

Per les Terres de Ponent, Gr-3 Etapa 04, 07 - Maig - 2017 Castellidans - Aspa - Alfès